

Zámek Lázně Bělohrad

stavebník: Bertold Vilém hrabě z Valdštejna

Nejspíš v letech 1720–1722 proběhla přestavba a přístavba bělohradského zámku. Ten byl rozšířen o dynamicky vypjaté jižní křídlo se dvěma průjezdy a centrálně umístěnou kaplí sv. Jana Evangelisty, nad kterou architekt čistě z kompozičních důvodů umístil slepou věžovou nástavbu. K tomu byly jižně od zámku postaveny dvě symetricky umístěné budovy hospodářského zázemí, jejichž zvlněné fasády s oválnými okny tvořily elegantní rámec nově vzniklého čestného dvora. Z běžného venkovského zámku tak vzniklo reprezentativní šlechtické sídlo. Jeho vrcholně barokní podoba byla bohužel silně setřena v rámci modernizace zámku v 60. a 80. letech 19. století.

Zámek Lázně Bělohrad na jediné známé fotografii, která zachytila jeho vrcholně barokní podobu zřejmě v 60. letech 19. století. Členění a podoba fasád, prohnutý půdorys jižního křídla s věžovou nástavbou nad kaplí, mansardové střechy či tvarosloví portálů a jejich klenáků jsou typickými znaky Santiniho tvorby a vedou k přiznání jeho nedoloženého autorství.

← Střední část jižního průčelí zámku. Vertikálně pojatá architektura jižního křídla, jehož hlavní prostorou i těžištěm je centrálně umístěná kaple sv. Jana Evangelisty, svědčí o tom, že stavebník i architekt žili bohatý křesťanský duchovní život. Mezi vstupními vraty je umístěna socha orla s knihou, symbolizující sv. Jana Evangelistu.

V nadpražích obou vrat pak lze číst první část citátu z Evangelia sv. Jana (nad levými vraty VERBUM, nad pravými CAROFACTUM), který pokračuje v zámecké kapli.

Náznaková rekonstrukce pravděpodobné původní podoby fasád obou křídel čestného dvora na příkladu východní budovy. Fragменты barokních omítek prozrazují, že okna měla oválný tvar a fasády byly rytmizovány dvěma a rustikovými pásy. Spodní obrázek ukazuje současný stav fasády.

↓ Kaple sv. Jana Evangelisty. Ve spodní části oltáře dohání citát z Evangelia sv. Jana: Et verbum caro factum est et habitavit in nobis (A slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.). Tento ideový koncept provázání vstupu do zámku s jeho sakrální částí je v české zámecké architektuře zcela ojedinělý. Expresivní a silně symbolické provedení oltáře vede k úvaze, že ho mistrný řezbář vytvořil podle Santiniho návrhu.

